

# HMS tilknyttet FISHING FOR LITTER og håndtering av miljøfarlig avfall

---

## INTRODUKSJON

Dette notatet gir en kort og overordnet gjennomgang av hva dere som deltager i "Fishing For Litter" anbefales å tenke gjennom i forhold til sikkerhet. Det understrekes at dette er et veiledende dokument for sikkerhet som vil måtte komme i tillegg til fartøyets eget gjeldende sikkerhetsregelverk, og som et supplement til eksisterende sikkerhetsrutiner ombord. Deltakelse i Fishing for Litter utløser ikke nye krav i forhold til HMS og sikkerhetsdokumentasjon. Det kan likevel være lurt å ha tenkt igjennom noen potensielle faresituasjoner på forhånd, og dette dokumentet er ment å bistå dere i den forbindelse.

Å hente opp søppel fra havet er generelt lite risikabelt, men man skal likevel tenke på hva som kan gå galt, og hvilke enkle grep dere kan ta for å unngå at dette skjer. Det aller viktigste er at dere har et godt regelverk, at mannskapet er oppdatert på dette og at en god sikkerhetskultur er på plass.

Lengre ned i dokumentet vil dere finne et eksempel på en såkalt "Jobbsikkerhets-analyse". Dette er et enkelt og greit skjema vi anbefaler å bruke for å tenke gjennom hvilke sikkerhetsrisikoer den nye aktiviteten kan føre til. Det er ikke pålagt å fylle ut skjemaet, men vi anbefaler det som en god metode. Vi har selv oppnevnt noen eksempler på både nye risikoer og potensielle aktiviteter som kan forebygges at de oppstår. De eksemplene vi har kommet med er de mest åpenbare farene som kan oppstå, eksempelvis ved å håndtere farlig/brannfarlig avfall, skarpe og tunge gjenstander.

Uansett aktivitet, både til havs og på land, er det både det beste og det enkleste hvis dere har tenkt igjennom hvordan oppgaven skal gjøres på sikrest mulig måte. Da sikrer dere personell og utstyr på en god måte, og skaper en mer effektiv og trygg arbeidsplass.

## SIKKERHETSSTYRING OM BORD

Det aller viktigste elementet knyttet til helse, miljø og sikkerhet ved deltakelse i Fishing for Litter, er båtens eget reglement, rutiner og sikkerhetskultur. Det er lovpålagt for både store og små fartøy å ha et godt utarbeidet reglement som skal være lett tilgjengelig for mannskapet. Man skal vurdere risikoen ved arbeidet man gjør, og innføre gode rutiner for sikkerhet og miljøvern. Dette gjør man for å:

- Ivareta sikkerhet
- Hindre personskader
- Hindre skade på miljøet
- Stadig forbedre ferdighetene til personell i land og om bord mht sikkerhetsstyring

**Å avklare og dokumentere hvem som har ansvar** for at reglementet følges opp er også veldig viktig. Her er skipsførers jobb svært viktig. Selskapet må i følge lovverket presist definere og dokumentere skipsførers ansvar med hensyn til:

- Gjennomføring av selskapets politikk for sikkerhet og miljøvern
- Motivere mannskapet til å følge politikken
- Gi hensiktsmessige ordre, tydelig og enkelt
- Verifisere at kravene overholdes
- Periodisk gå gjennom sikkerhetssystemet.

Når nye oppgaver oppstår er det svært viktig at fartøyeier sørger for at mannskapet har full forståelse for regler, forskrifter, normer og retningslinjer. Her skal selskapet innføre framgangsmåter, planer, instruksjoner og eventuelle sjekklister for viktige operasjoner om bord som gjelder sikkerhet for skip, personell og miljøvern.

## FISHING FOR LITTER

Deltagelse i Fishing for Litter representerer i denne sammenheng en ny oppgave for fartøyet/rederi. Dette dokumentet gir råd knyttet til hvilke oppgaver som kan presentere nye risikoer som ikke allerede inngår i selskapets eget sikkerhetsregelverk. Hensikten er at det skal være så enkelt som mulig å forebygge potensielt farlige situasjoner knyttet til opphenting og levering av søppel fra havet. Dette kan være alt fra behandling av farlig avfall, til skader som kan oppstå som følge av arbeidet.

Svært mange av de potensielle oppgavene knyttet til Fishing For Litter går inn under det eksisterende regelverket. Eksempelvis kan dette være:

- Håndtering av utstyr som kan gi person skade i form av kutt/klemskader
- Regelverk knyttet til opphold på dekk for å unngå fallskader
- Håndtering av teknisk utstyr om bord
- Håndtering av risiko tilknyttet vær/situasjon
- Reglement som omhandler tunge løft

I en hver situasjon, både i operasjoner for Fishing For Litter og andre, er mannskapets forhold til sikkerhetsreglementet det viktigste å sørge for. Ethvert rederi kan ha et reglement som tilfredsstillende kravene, men dette betyr lite hvis mannskapet ikke kjenner til, eller følger opp kravene. **Både hjelpemidlene presentert her, og det øvrige regelverket er der for mannskapets egen sikkerhet, for å unngå uønskede hendelser.**

## JOBB-SIKKERHETS ANALYSE

Jobb-Sikkerhets Analyse (JSA) er navnet på modellen som her vil bli brukt for å presentere potensielt nye risikoer ved arbeidsoppgaver tilknyttet Fishing for Litter. Dette er en modell som vil identifisere de potensielle faresituasjonene en arbeidsoppgave kan representere.

Modellen visualiserer stegene i en spesifikk arbeidsoppgave, og peker samtidig ut potensielle sikkerhets- og helsefarer assosiert med stegene. For hver fare presenteres anbefalte handlinger og/eller prosedyrer som vil redusere eller fjerne disse farene, samt risikoen for

arbeidsulykker, skader eller sykdom.

Analysen legges til grunn for å sikre at arbeidsoppgavens steg er klare og tydelige, og for å identifisere om det er behov for å ta steg som krever spesielle handlinger. **Analysen skal rett og slett hjelpe dere til å se hvilke farer som kan oppstå ved håndtering av ulike former for søppel, og hvordan dette best mulig kan forhindres.**

Vi ønsker at analysen skal være et nyttig verktøy for dere også hvis det oppstår situasjoner som ikke allerede er beskrevet her. Det er da viktig å stille seg de rette spørsmålene:

1. Hvilke typer skader kan oppstå ved utførelsen av denne oppgaven, eksempelvis klemskader?
2. Kan det oppstå problemer utenom det vanlige?
3. Er oppgavene komplisert eller ukomfortabel å utføre?
4. Finnes det alternative metoder å utføre oppgaven på?

Analysen er enkel å fylle inn, og kan brukes til mange ulike oppgaver. Aller først beskriver dere hvilken oppgave skjemaet gjelder og hvem som er ansvarlig for å sørge for at tiltakene som følger blir oppfylt og mannskap orientert.

1. Sekvenser av steg i jobben beskriver rett og slett, så detaljert som mulig, de stegene som inngår i en jobb. Se eksempel.
2. Denne delen av skjemaet beskriver hva som kan gå galt under det steget som er beskrevet.
3. Her setter man inn en handling som vil forebygge det som kan gå galt.

Type oppgave:		Ansvarlig:
1. Sekvens av steg i jobben	Potensielle farer	Anbefalt handling eller prosedyre:

## JOBB-SIKKERHETSANALYSE FOR OPPGAVER TILKNYTTET FISHING FOR LITTER

Mange av oppgavene tilknyttet opphenting av søppel er vanskelige å forutse. De følgende analysene er gjort for oppgaver spesielt tilknyttet Fishing For Litter, som vi tror faller utenfor fartøyets egne sikkerhetsrutiner. Vi har derfor ikke inkludert sikkerhetsrutiner for bruk av det tekniske utstyret om bord, farer for klemskader/kuttskader og lignende siden alle som opererer til havs er lovpålagt å ha sikkerhetsrutiner for denne type skadepotensial. Det kan heller ikke gjentas for ofte at det aller viktigste knyttet til håndtering av søppel samt sikkerhetsreglement, er mannskapets eget forhold til sikkerheten.

Årsaken til at analysene er skapt er for å gjøre besetning og ansvarlige oppmerksomme på risikoer som kan oppstå i arbeidet, og hvilke handlinger som kan utføres for å forhindre slike utfall.

### 1. Hente opp miljøfarlig/brannfarlig avfall:

Noe av avfallet man kan støte på til havs er registrert som miljøfarlig avfall.

Dette kan eksempelvis være:

- Spillolje på kanne
- Maling / lim / lakk
- Spraybokser
- Batterier
- Sensorer fra trål

Håndtering av miljøfarlig avfall i seg selv utgjør ikke en større risiko enn annet avfall, men det krever en annerledes håndtering enn annen type søppel. Dette kan ikke lagres i samme sekker som det andre søppelet, men må lagres separat og leveres i en miljøcontainer på land. Det vil være miljøcontainer for farlig avfall tilknyttet mottak for FFL avfall på land. Gi alltid beskjed til mottaket om at du leverer potensielt miljøfarlig avfall. Spraybokser, spillolje og lignende, kan utgjøre risiko for brann om bord. Det er svært viktig å ha gode rutiner for å unngå dette.

Oppgave: Håndtere miljøfarlig avfall		Ansvar: Person X har ansvar for at oppgavene utføres.
Sekvens av steg i jobben:	Potensielle farer:	Anbefalt handling eller prosedyre:
1. Hente opp avfallet	1. Usikre beholdere kan føre til søl av brannfarlig avfall om bord.	1. Før beholderen tas på dekk, sjekk beholderens innhold og se etter potensielle lekkasjer. 2. Unngå å åpne bokser/ beholdere. 3. Sjekk om container er merket med faresignaler 4. Hvis usikker, lagre avfallet som om det er brannfarlig.
2. Plassering av avfall	Plassering av avfall sammen med brennbart materiale eller tennkilder.	1. Plasseringen av det potensielt brannfarlige avfallet må være tilstrekkelig langt unna varmekilder og/eller åpen flamme. 2. Unngå sigaretttrøyking/ åpen flamme ved brannfarlig materiale
3. Levering av avfall	Farlig avfall blandet med annet avfall kan føre til feillagring og risiko for de som skal håndtere søppelet på land.	1. Sørge for at farlig avfall lagres separat. 2. Gi alltid tydelig beskjed til de du leverer til om at du leverer potensielt miljøskadelig avfall.

## 2. Ugunstig plassering av garn/bruk /nøter som tas om bord kan presentere en ytterligere sikkerhetsrisiko for opphold på dekk.

Oppgave: Opphenting av garn/bruk/nøter		Ansvarlig: Person Z
Sekvens av steg i jobben:	Potensielle farer:	Anbefalt handling eller prosedyre:
Opphenting av bruk/garn/nøter e.l	Fall over bord, feil løft, stabilitet, etc.	Bruk egne sikkerhetsrutiner for lignende hendelser
Plassering av avfall om bord	<ul style="list-style-type: none"><li>• Ikke tilstrekkelig sikker lagring av avfallet om bord kan føre til fall på dekk</li><li>• Tungt avfall kan føre til ustabilitet på fartøyet.</li></ul>	<ol style="list-style-type: none"><li>1. Sjekkrutiner for lagring av avfallet.</li><li>2. Utføre "kameratsjekk" på sikker lagring av avfall</li><li>3. Lagre avfallet slik at det ikke går ut over stabilitet</li></ol>
Levering av avfall	<ul style="list-style-type: none"><li>• Kan oppstå farer når det ikke er sikkert nok lagret</li></ul>	<ol style="list-style-type: none"><li>1. Sørge for at avfallet er sikret så godt som overhodet mulig.</li></ol>

## 3. Skarpe gjenstander fanget i eget bruk

Muligheten for skarpe gjenstander som fanges opp i eget bruk kan representere fare for mannskap som håndterer det.

Oppgave: Opphenting av garn/bruk/nøter		Ansvarlig: Person Y
Sekvens av steg i jobben:	Potensielle farer:	Anbefalt handling eller prosedyre:
1. Skarpe gjenstander kan henge seg fast i trål/garn	Mannskap som tar eget bruk om bord kan skade seg/utstyr	<ol style="list-style-type: none"><li>1. Bruk sikkerhetsregler tilknyttet potensielle kuttskader og lignende.</li><li>2. Utvis forsiktighet i behandlingen av eget bruk</li><li>3. Utvis forsiktighet hvis slike gjenstander oppstår</li></ol>
2. Usikker lagring av skarpe elementer	Kuttskader og lignende tilknyttet usikker lagring av skarpe gjenstander	Sørge for sikker lagring og plassering om bord, sikret i forhold til vær/vind.
3. Levering av skarpe gjenstander	Kan oppstå kuttskader og lignende hvis det ikke er lagret synlig	<ol style="list-style-type: none"><li>1. Hvis skarpe gjenstander kommer om bord, sørg for at de lagres slik at mannskap på båt og de som tar i mot det er klar over dem og kan unngå skade.</li></ol>

## VIDERE ARBEID

Videre må dere på fartøyet selv vurdere om det er andre situasjoner som kan oppstå som bør inkluderes i sikkerhetsrutinene deres. Vi anbefaler da å kopiere det tomme skjemaet som ligger vedlagt og fylle inn på samme måte.

**Vi understreker at dette er et veiledende sikkerhetsdokument. Det er dere som er ekspertene. Skitt fiske!**

Type oppgave:		Ansvarlig:
1. Sekvens av steg i jobben	Potensielle farer	Anbefalt handling eller prosedyre: